

ACADEMIA ROMÂNĂ

NOUĂ DOCUMENTE BASARABENE

DE

N. IORGA

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE.

EXTRAS DIN:
ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE
Seria II. — Tom. XXXVI.
MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE

BUCUREȘTI

LIBRĂRIILE SOCEC & Comp. și C. SFETEA

LEIPZIG

OTTO HARRASSOWITZ.

VIENA

GEROLD & COMP.

1914.

36.419

Prețul 20 bani.

Analele Societății Academice Române. — Seria I:

Tom. I—XI. — Sesiunile anilor 1867—1873.

Analele Academiei Române. — Seria II:

L. B.

Tom. I—X. — Desbaterile și memoriile Academiei în 1879—1888.

Indice alfabetic al volumelor din *Anale* pentru 1878—1888 2.—

Tom. XI—XX. — Desbaterile și memoriile Academiei în 1888—1898.

Indice alfabetic al volumelor din *Anale* pentru 1888—1898 2.—

Tom. XXI—XXX. — Desbaterile și Memoriile Academiei în 1898—1908.

Indice alfabetic al volumelor din *Anale* pentru 1898—1908 2.—

Tom. XXXI. — Desbaterile Academiei în 1908—9 5.—

• XXXI. — *Memoriile Secțiunii Istorice* 10.—

Patruzeci și doi de ani de domnie a Regelui Carol I, de *D. Sturdza* —20

Un proces de sacrilegiu la 1836 în Moldova, de *Radu Rosetti* —50

Letopisetul lui Azarie, de *I. Bogdan* 1,60

Cum se căutau moșile în Moldova la începutul veacului XIX.

Condica de răfucaală a Hatmanului Răducanu Roset cu vechilii

lui pe anii 1798—1812, de *Radu Rosetti* 1,50

Originile asi-ro-chaldeene ale greutăților române, de *Mihail C. Sufu* —20

Arhiva senatorilor din Chișinău și ocupațiunea rusească dela 1806—1812. I. Cauzele războiului. Începutul ocupației, de *Radu Rosetti* 2.—

Negru Vodă și epoca lui, de *Dr. At. M. Marienescu* —50

Criminalitatea în România, după ultimele publicațiuni statistice, de *I. Tanoviceanu* —30

Arhiva senatorilor din Chișinău și ocupația rusească dela 1806—1812. II. Negocierile diplomatice și operațiunile militare dela 1807—1812.

Amănunte relative la ambele țeri, de *Radu Rosetti* 1,50

Unioniști și separatiști, de *A. D. Xenopol* —50

• XXXII. — Desbaterile Academiei în 1909—1910 5.—

• XXXII. — *Memoriile Secțiunii Istorice* 14.—

Știri despre veacul al XVIII-lea în țerile noastre după corespondențe diplomatice străine. I, 1700—1750, de *N. Iorga* —50

Arhiva senatorilor din Chișinău și ocupația rusească dela 1806—1812. III. Amănunte asupra Moldovei dela 1808 la 1812, de *Radu Rosetti* 1,60

— IV. Amănunte asupra Țerii-Românești dela 1808 la 1812, de *Radu Rosetti* 2.—

Despre elementele cronologice în documentele românești, de *N. Docan* 1,20

Partidele politice în Revoluția din 1848 în Principatele Române, de *A. D. Xenopol* —50

Studii privitoare la numismatica Țerii-Românești. I. Bibliografie și documente, de *N. Docan* —60

Știri despre veacul al XVIII-lea în țerile noastre după corespondențe diplomatice străine. II, 1750—1812, de *N. Iorga* —80

Conflictul dintre guvernul Moldovei și mănăstirea Neamțului. I. Înainte de 1 Iunie 1858, de *Radu Rosetti* 1,60

Marele spătar Ilie Țifescu și omorirea lui Miron și Velisco Costin, de *I. Tanoviceanu* —50

Luptele dela Ogretin și Teșani din zilele de 13 și 14 Septembrie 1602 (7111), de *General P. V. Năsturel* —50

Conflictul dintre guvernul Moldovei și mănăstirea Neamțului. II. După 1 Iunie 1859, de *Radu Rosetti* 1,50

Din amintirea unui boier Moldovean din jumătatea întâi a veacului XIX, Dimitrie Ghițescu, 1814—1878, de *A. D. Xenopol* —70

«Doamna lui Ieremia Vodă», de *N. Iorga* 1.—

Sociologia și socialismul, de *A. D. Xenopol* —20

Despre metoda în științe și în istorie, de *A. D. Xenopol* —20

Țara Severinului sau Oltenia, de *Dr. At. M. Marienescu* —50

• XXXIII. — Desbaterile Academiei în 1910—1911 4.—

• XXXIII. — *Memoriile Secțiunii Istorice* 12.—

Francisc Rákóczy al II-lea, înviatorul conștiinței naționale ungurești și Românii, de *N. Iorga* —40

Un călător italian în Turcia și Moldova în timpul războiului cu Polonia, de *N. Iorga* —30

Două documente privitoare la revolta boierilor din țara Făgărașului în favoarea lui Mihnea Vodă numit cel Rău, 1508—1510, de *Ioan Pușcariu* —20

Carol al XII-lea, Petru cel Mare și țerile noastre, de *N. Iorga* 1.—

Câteva note despre cronicile și tradiția noastră istorică, de *N. Iorga* —20

Alte lămuriri despre veacul al XVIII-lea după izvoare apusene. Luarea Basarabiei și Munteniei de *N. Iorga* —40

NOUĂ DOCUMENTE BASARABENE

DE

N. IORGA

Membru al Academiei Române.

Ședința dela 31 Ianuarie 1914.

I.

Familia Oatul.

În Maiu 1912, făcând să se vadă marele număr de documente moldovenești cari se ascund în familiile boierilor scăpătați sau căzuți la înstrăinare, ori în ale răzeșilor, așa de mulți și încă destul de puternici, ai «oblastiei împărătești», deslipite de teritoriul românesc cu organizație proprie la 1812, arătam nevoia ce este ca, până nu se pierd ori nu se depărtează pentru totdeauna aceste prețioase urme ale trecutului nostru comun, am avea datoria să le descoperim și, dacă nu să le aducem aici, unde se pot păstra cu pietate, măcar să le copiem și să le dăm la lumină, necruțând pentru aceasta nici o jertfă.

Împrejurările au făcut să nu se poată da urmare acestei dorințe. Dar alte împrejurări îmi dau neconținut dreptate, dovedind că în adevăr peste Prut documente ale vechii Moldove sunt cu grămadă. În toamna aceluiaș an au apărut, între altele, acelea ale familiei Iamandi, ramură basarabeană(1). Acuma, prin bunăvoința aceluiaș Român cu deplină conștiință națională, putem înfățișa pe ale familiei Oatul, în a cărei colecție se amestecă și una cu mult mai veche și mai însemnată.

Tot în memoriul din Maiu 1912, semnalam păstrarea limbii românești, a formelor stilistice românești, a legăturilor cu Moldova

(1) *Analele* pe 1912.

până la 1830 și după acea dată. Actele ce mi s'au trimes acuma sunt o nouă întărire a acestei aserțiuni.

La 13 Maiu 1825, își făcea testamentul în Botoșani, având ca martori pe duhovnicul ei Vasile, pe preotul Ilie dela Sf. Nicolae, pe tovarășul acestuia preotul Dimitrie, pe un călugăr (?) «Ananie Calistru», și, ca doveditori mai de cinste, «ipochimeni cinstite», pe protopopul botușănean, «Ilie iconomă și protopopă», și pe Vlădica dela Păpăuți, «Inochentie Iliupoleosă», căruia Mitropolitul Veniamin îi zice «Frăția Sa», bătrâna Tălpoaie, sau, cum se iscălește cu mâna lui Vasile, puindu-și și pecetea cu vulturul și inițiala familiei, «Rarița Talpă» (1).

Însărcinând pe «clironomi» să-i facă sărindarele — dar numai în marginile puținței, căci, altfel, «nu-i sălescă, ca să nu rămăi sufletulă meă însărcinată, și a loră» —, ea arată că stăpânește a treia parte din Dubiceni (Hârlău), parte din Molcăuți (Soroca), rămasă dela sora Smaranda, parte din Peribicăuți, parte din Hărădăuți, parte din Cochineni, — toate trele moșile în ținutul Hotinului, — casele din Botoșani, lângă Sf. Nicolae, «în mahalaoa Sfântului Ghieorghie», al căror loc îl ține în copărtășie cu sora Vitoria (2), — pe lângă o icoană «cu corona poliită cu aură», o candelă, o «farfurie de argintă cu doi linguriți și cu șasă zarfuri», și patru șiraguri de măr-găritar. Ca moștenitori designează pe nepotul de soră, Ștefănachî, pe «nepoții clironomi a răps. Ștefănachî Theohari» (eră și un Constantin, care, locuind, din 1820, cu soția, la dânsii, n'o cercetase la boală «cumplită», «ci mă pedepsăm într'o odăiță sângură»), pe sora Vitoria și fiicele ei, Ilinca și Ralița, pe «clironomiă răps. nepotului mieă din soru-mă Safta», pe nepotul Stolnicul Dimitrache Oatu, și pe nepoții Enăcachi și Iordachi Oatu, pe «hiniă, nepoții, fiei răps. Spăt. Ștefană Gherghelă», iar, ca danii la lăcașuri sfinte, întâlnim cei 400 de lei «o parisă la mănăstire Niamțului». Dumitrachi Oatul rămâne epitrop al însemnatei averi, așezată în cea mai mare parte dincolo de Prut; el o va îngropă cuviincios, «întinzându mână cătră săracii norodului», puind «pe mormântulă meă piiatra ci esti să-

(1) Întărese cei doi Vornici de Botoșani, la 12 Maiu, un Spătar și un Comis, dar din nenorocire nu se deosebește și restul iscăliturilor.

(2) Se întindeau: «dină gardulă casiloră Hărtopanului și până înă drumulă ce mergi la Tulburenă, iar în lung, «dină gardulă uliții ci mergi la vale, pi lângă bisărica Sfântului Nicolaiă și până după părețile casăi dină dosă». Făcuse și o fântână în biserică și innoise casa «Todosiei». Se cetește: «biserica Sfântului Nicolai, a lui Borborcilă» (*sic*).

pată cu numile mieu înu bisărica Sfântului Nicolai» și făcând să-rindare la biserica dela Talpă (Hârlău), la schitul Goroveiu și la bisericile botușănene(1). «Și limba mē prinu viū cuvântu aū grăitū și mai multū unulū asupra altui să nu să întinză cu orici felū de pretenții și răzvrătiri, în cătū pentru celū mai micū lucru, pentru că eū cu dreptū lucrulū meū ceia ci amū voitū, aceia amū și făcutū: pricinī și giudecăți în urmă nu voești a rămānē sufletulū meū, ci toți să rămāi mulțamiți».

Pe acel timp Iordachi Oatu, Serdar, erā amestecat în administrația poștelor Moldovei, prin aceste părți botușănene, cum se vede din acest interesant ordin al Vistieriei către Vornicii locali, dat în vremea când bătrāna își făcea ultima diată :

Visterie.

Către cinstita Vornicie de Botoșāni.

Din trecuți ce mai sint în sat Coșulenii de la acelū Ținutū să scrie dumv. ca să să dē patrusprizāci smāci d. Sardr. Iordachi Oat, cari, plătindū baniī ȃferturilorū cu rāsuriile și istovindū și rămāșițurile ce vorū fi asupra lorū, baniī hanului, surugiilorū și orzu rānduit pe la menziluri, dinspre celelalte havaleli a țării să rămāia în apărare după rānduiala lāsată pentru smāci.

Săptv. 27, 825.

(Iscălitura Marelui Vistier.)

Cu câteva zile înainte, acest Oatu căpătā voie de a trece în Rusia, prin pașaportul ce ni s'a păstrat, în acest cuprins interesant :

Noī, Ioan Sandu Sturza Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn țării Moldaviei.

Prinū aciasta înștiințāmū la toți cărorā li se cuvine a ști că alū nostru credinȃosū boerū, dum[nea]lui Iordachi Oatu, bivū Velū Serdarū, pornindu-se de aice cu soție sa Nastasiia, cu cinci slugi și o trāsura în patru cai, ca se margă piste hotarū în stăpānire Înpărăției Rossiei cu vadē de optū luni de zile, i s'aū datū acestu alū nostru domnescū pașaport. Dreptu aceia poftimū pe cinstiți dumnealorū comandiri și cinstiți ofițieri a locurilor pe unde numitulū va avē a treci, ca, în putere sfintelorū trahtaturī legati cu norocire între Înpărății, să i se dei totū cuvinȃosulū agiutoriū, precumū și supuși Înpărăției aciaa a Rosiei se bucurā în stăpānire noastră de cuvinȃo-

(1) «Iară vitile meli să vorū mitaherisā la grijile mele până la trii ani.» *Până în trei ani toate veniturile moșilor vor fi întrebuințate la pomeniri.*

sulă agiutoriū. Poroncit-amū darū de s'aū pusū pecete Domniei Meli, proto-călindu-se de alū nostru Marele-Postelnicū.

1825, Septvr. 4.

Prooăt. Vornicū. S'aū trecutū.

(iscălituri.)

No. 152.

(Pecetea mare de chinovar.)

(Viza rusească.)

A doua zi pașaportul se completă astfel :

Departamentu Pricinilorū Striine
a prințipatului Moldavviei.

Boeriulū de aici, d-luī bivū Velū Serdarū Iordachi Oatulū, cu soția d-sale Anastasie și cinci slugi, și cu trăsura în patru cai, avându trebuință a merge piste Prutū, în stăpănire Împărăției Rosăei, pe la Lipcani la Țanut. Hotinului și înū alte locuri înū Basarabie, înū vadea de optū luni de zile, după pașaportulū gospodū suptū no. 152, li s'aū datū pașaportulū acesta spre mergere slobodă și întoarcere.

Eșii, 5 Septv. 1825.

No. 548.

Pecetea neagră, frumoasă,
a Departamentului.

Cazimirū (?) Vornicū.

Oatu eră un om oarecum bogat, precum se vede și din foaia de zestre a soției ce-l întovărășia peste graniță, Nastasia :

Cu aģutoru luī Dumnezeū izvodū de zestre ce daū ficeī mele Nastasii.

1825, Martū 9.

Una icoană cu argintū.

O candelă argintū.

Unsprezăce miī lei.

Doi inele diiamantū, unu bătutū și unu cu o piatră.

O Țigancă.

Doă sfeșnice argintū.

Șase perechi cuțite argintū cu lingurile lorū.

Una farfurie argintū cu patru lingurițe.

Șase zarfuri argintū cu felege[ne]le lorū.

Unū lighianū galbănū cu ibricū.

Unū oghialū de taclitū.

O saltē de damască.

Şase perne micî cu una mare.
Zăce rînduri strae rochî.
Şase păreche scalte (?) cu colţunî.
Unû salopû negru.
Una caţaveică cacomû.
Unû salopû blănitû.
Treî bohčalicurî cu petială.
Şase prosoape albe.
Treî prosoape cusute.
Şase cămeşî bărbăteşti.
Optû cămeşî femeestî.
Treî mese cu 24 şervele.
Treî rînduri de aşternutû cu prostirî.
Şase tingi[rî] cu capace.
Şase semînte, patru de horbotă şi doi vapele (vapeurs).
Unû sipetû.
De la mine aceste, iarû de la Dumnezeu blagoslovenie.

Ioanû B... Pah.

Nici familia cealaltă nu rămăsese în Moldova. La 30 Noemvrie 1825, «Vitoria Talpă», care scrie însăş numele ei, şi soţul ei, Ioan Oatu, de loc din Tutova, care intrase în rîndurile clasei semi-nobiliare din Basarabia, — se iscăleşte «Dvorianû Ioanû Oatu, porucecû», — redactează o «înpărţală», impusă de «vrăsta bătrîneţilor», în ce priveşte casa din Botoşani şi moşia de zestre dela Mihălachi Talpă, cea dela Crăciuneni (Hârlău) şi cea cumpărată la Malcăuţi, în cuprins total de 1.026 stînjeni domneşti latul. Aveau copii pe Dumitrachi, executorul testamentar al Tălpoaii din Botoşani, pe Costachi, pe Mihalachi, Iordachi şi Enăcachi Păharnicul, precum şi fetele Ilenuşa şi Raluşa. Îşi opresc numai 200 de stînjeni «pentru odihna bătrîneţelorî noastre, până cândû va milui Dumnezău să fimû înû viaţă». La Peribicăuţi, «pe apa Nestrului», va rămâneă Iordachi Serdarul, care se şi «afla acolo cu statornicia, avîndû şi alti părîi, cumpăraţi di dumnealui». Iscălesc ca marturi Stavrachi Costandinu — în scrisoare rusească — şi Costachi Talpă, după datina Moldovei. Întări-tura e în aceste cuvinte: «Hărtiia această s'aû scrisû după čornă di mine, Costachi Dimitriu, dinû ştatu giudicătorii Ţănutului Eşî, oblastiea Basarabii». Apoi, într'o limbă tot aşă de bună, se arată, la 6 Martie 1827, de judecătorul, Brăs..., şi de «cîlenul» Gheorghe Leonard (iscălesc şi secretarul, «stolonaciálnicul», Alexandru David,

și «stolopomoșnicul», Costachi Dimitriu, de mai sus; pecetea e acum în rusește), că Ioan Oatul și soția au cerut nouă întărire, ce se și acordă.

În acest timp trăia, de altfel, la Mândăcăuți un Ioan Coznița, care dădea, la 7 Septemvrie 1828, fiicei, Profirița, și ginerelui, Costachi Chiruș, a opta parte din Levărda (Leurda) Dorohoiului, și, între «persoanele ce s'au întâmplat față», avem pe Costachi Chiruș însuș, pe un Buhuș (se pare) și pe alt ginere, Vasile Mohoritul; și aici sunt iscălituri rusești, deși actul, ca stil și slovă, s'ar fi putut scrie foarte bine și dincoace de Nistru. Și alte acte privesc afaceri de bani între socru și ginere, dar ele n'au legătură cu viața basarabeană după anexiune.

Ioan Oatu și Vitoria făceau un nou testament la 4 Maiu 1828, cel dintâiu arătând «că sântu bolnavu di la Sfântulū Theodorū ci au trecutū, și pe ce ză mergu mai multă slăbăciuni și neputință, cari acumū boala m'au adusū undi mi-au lipsătū nădejdiile di a mai mă faci sănătosū, așteptându-mi și sfârșitulū vieții dinū ciasū înū časū» și că se cred datori a însemna banii și vitele ce-i lasă celor cinci frați. Banii sunt în galbeni olandezi, «socotindū galbănu căti 30 lei», în «mărunțușuri, adică înū robinuri, carbovițe i galbinī». Dobitoacele sunt 150 «viti albi, bezū vițaii sugători», și 240 «oi, capri, cu mică cu mare», 5 «viti de cai de hamū», 60 «știubei matci». Frații ei înșii se învoesc între ei, românește, la Mălcăuți, în ziua de 20 Fevruarie următor: Dimitrachi, Enăcachi și Iordachi iscălind în scrisoarea moldovenească și păstrând titlurile cele vechi, iar ceilalți frați, Costachi și Manolachi, întrebuintând scrisoarea rusească. Iordachi, «dvoreninul», cumpără îndată partea din Peribicăuți, pe care Ralița Talpă o lăsase, din «rămasurile» ei, finilor săi, rămași în Moldova, Alexandru Gherghel Comis și Constantin Gherghel Comis (1).

În sfârșit, tatăl fiind mort, legătura cu Moldova se rupea cu totul. La 26 Noemvrie 1830, «la adunaria depotățască a dvorenstviei oblaștii Basarabiei», se primește cererea lui Dumitrachi și Iordachi, «fraț între sîni, fîciori lui Ioniță, Oatești», de a fi cuprinși între dvoreni și jurământul lor de credință. Se arată vrâsta și familia lor: Dumitrachi de 44 de ani, copii: Maria de 10, Iancu — botezat de părinți — 8, Grăpina, 3, Efrosina, 1; Iordachi de 39 de ani, copii:

(1) Ca marturi: Gheorghi Varlaam Spatar, Grigore Varlaam, Ioan Varlaam, Const. Pisoschi (?) Stol. Vasile iconom, protopop. De observat interesanta pecete a Vorniciei, cu data 1811 (Vornici erau Vasile Varlaam Spăt. și Iancu Com. Pahr. (?))

Maria, Profira de câte 2 ani. Dimitrie fusese la 1825, încă sameș de Fălciu, și în acelaș an Iordachi îndeplinise în Moldova «feliuri di însercineri», având amândoi și scutelnici. Recunoașterea lor ca dvoreni se face ținându-se în seamă «gramota d. Ioanū Nicolai Mavrocordatū, dinū anulū 1734, pi temeiulū căriia *toți aciia să cunoscū di dvorenī cari aū priimitū cinuri moldovinești, de la Velū Logofătū până la alū triilia Logofătū*».

Cu toată această schimbare de atârnare politică, Oateștii păstrară legături cu Moldova, corespunzând și cu neamul Talpă de acolo. Dovadă această scrisoare din 1807:

Προσκυω, veri Iordachi,

Eū astăzi amū rămasū să nu mă pornescu la Hotinū. Fă bunătate, mă rogū, și strānge toate țidulile meli de la șāncari (*Schenker*), pentru cătā holercă amū luatū, și rămāșița banilorū părā la șesizāci și doi i polū ruble argintū, imī triimete pentru căstulū Sfāntulū Dimitrie asupra cărchmī, după condrahtulū ei este între noi, fiindcă sāntū

alū dumitale ca unū frate
supusā slugā

Costachi Talpā.

1847, Noemv. 6.

II.

O moșie a lui Luca Stroici.

Intre actele pe cari le păstrā familia Oatul sunt două cari au o valoare deosebitā.

Cel dintāiu, pe care-l avem în originalul slavon, e întārirea lui Ieremia Movilā pentru stāpānirea lui Luca Stroici însuș asupra satului hotinean Pribicāuți, cumpārat pe zloți tātārești dela un Costică din Mamurinți, fiu al Anei, nepot al lui Hodco, și dela nepoții lui, Nastasie și Gheorghe, coboritori ai Salomeinei:

Иъ Еремїа Могила Боевода, бжїю властїю гспдаря земли мѡлдавскон, вѣж прїидошѣ прѣдѣна ми и прѣд сими нашими мѡлдавскими боярами, великими и малыми, Костика вът Мамуринци, снѣ Яни, вѣнск Ходка и вѣнска его Настасїа и брат еи Гевургїе дѣти Голомчинни, вѣнскоре Янини и сестра Кстининна и Голомчина, Настаска, тїж дхїи Янина, ссе вѣнскоре и прѣвѣнскоре Ходка, по нх доберю волю, никим непонѣдени, ани проселовани, и продали нх правкою втнинѣ и дѣдинѣ въ село Перебнѣковци, въ

сѣг села ѡт четвѣртой часть три части ѡт Перебикивци и ѡт Хмелева, ѡт испривилѣа еж има и дѣднѣх та продали нашемѣ вѣрномѣ и почетенномѣ... панѣ Стронч логофѣт за три ст и пет десѣт злати татарскихъ. И всѣа... неѣ наш вѣрнѣи и почетенѣи бол... ин пан Стронч логофѣт и заплатилъ всѣх испазнатнѣх въ рѣкахъ всѣмъ тимъ вышписанихъ ѡт прѣдна ми и ѡт прѣдъ всѣхъ нашъ сѣвѣкта. Тѣмъ задѣ ми видѣвши доброволнои токмеж и правкою платѣ, а есми нашемъ вѣрномѣ и почетномѣ болѣе ринѣ панѣ Стронч логофѣт, тни прѣдречнѣи части за ѡ... ѡт сѣгъ села Перебикивци и ѡт Хмелева, ѡт четвѣртой части три части, како да естъ емѣ и ѡт насъ срик и ѡтнѣи сѣ всѣмъ доходомъ нѣи да сѣ неѣмѣшае. Писъ сѣсѣ, вѣт. 733, юн. 11.

Гспднѣ велѣа.

(Pecete mică ruptă.)

Никоар.

De Preb[e]căuți.

На г. части ѡт Перебикивци ѡт четвѣртой части.

Adică :

+ Io Ieremia Moghila Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al Țerii Moldovei, că înaintea mea și înaintea tuturor boierilor noștri moldovenești, mari și mici, Costica din Mamuriniți, fiul Anei, nepotul lui Hodco, și nepoata lui, Nastasia, și fratele ei, Gheorghe, fiii Salomecinei, nepoții Anei, și sora Costinei și Salomecinei, Nastasca, toate fete ale Anei, toți nepoți și strănepoți ai lui Hodco, de bună voia lor, nici îndemnați, nici siliți, și-au dat a lor dreaptă ocină și danie din satul Prebicăuți, din tot satul din a patra parte trei părți din Prebicăuți și din Hmela, după întăriturile ce au, și au dat boierului nostru credincios și cinstit..., dumnealui Stroici Logofătul, pentru trei sute și cinzeci de zloți tătarești. Și s'a ridicat al nostru credincios și cinstit boier, dumnealui Stroici Logofătul, și a plătit toți acei bani gata pomeniți mai sus, 350 de zloți tătarești, în mâinile tuturor acelor mai sus scriși, înaintea mea și înaintea întregului nostru Sfat. Drept aceia noi, văzând tocmеala lor de bună voie și plata cea dreaptă, iar noi аșijderea și dela noi am dat și am întărit boierului nostru credincios și cinstit dumnealui Stroici Logofătul, aceste mai sus zise părți de ocină din tot satul Pribicăuți și din Hmela, din a patra parte trei părți, ca să-i fie lui și dela noi uric și ocină cu toate veniturile, și nimeni să nu se amestece. Scris în Suceava, anul 7106 [1598], Iunie 11. Domnul a poruncit. Nicoară.

Pentru 3 părți din Pribicăuți, din a patra parte.

In «Basarabia Noastră» am spus (pp. 56—7) că nu se poate hotări cari au fost posesiunile bășărăbene ale lui Stroici, într'o

vreme când toate neamurile mari boierești ale Moldovei se sprijineau înainte de toate pe pământurile lor de peste Prut; doar dacă se cunoșteau dintre ele Volcinețul și Tilița. Documentul de față adaugă Pribicăuții — pe cari-i numim așa cum o face și prețioasa notiță românească, evident contemporană, de pe dosul actului.

Acte cunoscute arată cum, după pieirea casei Stroiceștilor în luptele dinastiei Movilă, Pribicăuții și Rujavinții, cu jumătate din Cerlica cea Mare, au trecut dela Gripina Prodăneasa la fiul ei, Comisul Lupu Talpă, și la surorile lui, Anița, soția lui Badiul, și Irina, măritată cu un Gavrilăș. În ele se spune chiar că actele au fost ajuns în al XVIII-lea veac în stăpânirea «pomoșnicului Ioniță Oatul, *ginerile lui Mihalachi Talpă*», și a «Pitarului Gheorghe Știucă, nepot lui Talpă» (1).

III.

Privilegiul general al Vornicului Coste Bucioc.

Al doilea e — în traducere mai nouă — marele privilegiu prin care Gașpar Gratiani întărește lui Costea Bucioc sprijinul și fatalitatea scurtei lui Domnii, toate moșiile, viile și Țiganii :

Copie di pe suretulū ispisocului lui Gașparū Voevodū pe moșii și pe vii și pe Țăganī, anulū 7128, Apr. 31 zile.

Facemū însămnare cu această carte a noastră tuturorū cari pre dānsa o vorū vidē saū cari pre dānsa o vorū auzi, adecă acelū adevăratū alū nostru credinčosū și cinstitū boerī, Costea Bučocū, Marele-Dvornicū de pāmāntulū-de-ğosū [=Țara-de-jos], slujāndū cu driaptā credință celorū mai denainte cu sfinții odihniți mai înainte Domnī, iarū astăzi slujaște și noao, dreptū și cu credință, și pāmāntulū nostru, — pentru aceia noi, vāzāndū a lui driaptā încredințatā slujbā cātrā noi, I-amū miluitū pre dīnsulū cu osăbitā a noastră milă, și i-amū datū și i-amū întăritū lui de la noi înū pāmāntulū nostru alū Moldaviei pre a lui drepte ocinī, dinū drese de dānie și de cumpāraturā și de întărirea ce are de la acei cu sfinții odihniți mai înainte Domnī, satulū pre anumea Tribisāuții, cu heleșteu și cu mori înū părăulū Drabiști și satulū Dimideanīi cu heleștei și cu mori întru acelașū părău, și giumătate de satū Mārdicāuți, partea dinū susū, cu heleștei, și trei părți dinū totū satulū Carlacāulū, cu heleștei, și satulū Romancāuții, iarășū cu heleștei, pe Drabiștea, și satulū Marcovāți, pre părău Racovāțū, cu heleștei și cu mori, și satulū Hli-

(1) Ghibănescu, *Surete și izvoade*, III, p. 291.

naia, cu heleștei, și satul Bușovița, cu heleștei, și satul Răstiul, pe Nistru, și a triia parte de sat de Costești, pe Prut, în gura Ciuhurului, și cu heleștei și cu mori în Ciuhur și cu pod în Prut, — care acele sate toate sânt în Țănutul Hotinului. Și iarăș satul Ploseurenii, pe Prut, și cu loc de heleștei și de mori în Ciuhur, și satul Avramenii, pe Prut, și seliște Năvărniță, pe Sohovețu, și satul Piscanii, pe Prut, ce sânt în Țănutul Iașilor, și iarăș satul Dăbulești pe Prut și satul Șătrărenii, pe Jăjăe, în Țănutul Dorohoiului, și iarăș satul Delenii și cu cuturile lui, Iuganii, și satul Rusii, ce sânt în Țănutul Hărlăului, și iarăș satul Bejenii și Pridenii și Mărculeștii și Nemțanii și Cucuiatii, pre părul Răutu, cu heleștei și cu loc de mori în Răutu, și cu bălți, și iarăș satul Țigăneștii și Vădiianii și satul Găozanii pe Dobrușa, și satul Vlădenii și Curiacii, iarăș pe Dobrușa, și satul Andreuții, ce sânt toate în Țănutul Sorocăi, și iarăș satul Șerbeștii, ce iaste supt piatra Cracăului, care acel sat Șerbeștii giumătate iaste cu danie, că au fost domniască, ascultătoare cătră ocolul Pietrii, și giumătate de sat iaste lui cumpăratură, că au fost răzășască, și iarăș satul Cotujenii, ce sânt supt piatra Cracăului, ce iaste lui cumpăratură, și iarăș satul Mărjăștii și Bălăteștii, care au fost domnești, și sânt lui danie, și satul Boziianii, ce sânt în Țănutul Niamțului, și iarăș satul Petiia-Mică și satul Hărțăștii, pe Sireatiu și cu vad de mori în Siretiu, și cu loc de heleșteu și de moară, pre părul satului, și satul Horodnicenii, cu heleșteu și cu vad de moară, pe părul Grădăștei, și satul Tulova, cu heleștei și cu mori, pre Șomuzul-cel-Mare, ce sânt în Țănutul Sucevi. Pentru aceia toate acele mai sus scrisă sate, ca să fie și de la noi cel mai sus zis boiarinul nostru Coste Buțoc, Marelui-Dvornic, uric și ocine, și întărirea cu tot venitului, lui și fiilor lui, și nepoților, și strănepoților lui, și a tot niamului său, cari să vor alege lui mai de aproape, neclătit nici odinioară, în veci; iar hotarul acestor mai sus scrisă sate ca să fie lui de spre toate părțile, după hotarile cele vechi, pre unde din veci au lăcuit. Și iarăș dăm și întărim cel mai sus scris boiarinului nostru Costea Buțoc, Marelui-Dvornic, pe noao fălci de vi în dialul Măndrului, unde sânt crămări și pivnițe de piatră, și patru fălci dintru acelaș dial, ce sânt lui cumpăratură de la Panovschi, și cinci fălci de vie, ce sânt cumpăratură socru-său, lui Pătrașcu Logf., întru acelaș dial, ce sânt lângă vilele lui Grigorie Clucerul, și iarăș șapte fălci de vie din dialul Sărata, din drease de moșie și de cumpăratură, ce are de la Domni mai denainte, pentru aceia ca să fie lui și de la noi cu tot venitului. Și întru aceiaș iarăș dăm și întărim credincosului nostru mai sus zis boiar Costea Buțoc, Marelui-Dvornic, pre a lui drepti robii Țăgani, din drease ce au avut de la Domni

mai d'innainte, pre anumea: Simionu Judele cu femeia și cu feșorii și cu nepoșii loru, și Gligorcia cu femeia și cu feșorii și cu nepoșii loru, și Stratoru cu femeia și cu fișorii și cu nepoșii loru, și Necolaș cu femeia și cu feșorii și cu nepoșii loru, și Ionu cu femeia și cu feșorii și cu nepoșii loru, și Radulu cu femeia, cu feșorii și cu nepoșii loru, și Costantinu cu femeia și cu feșorii și cu nepoșii loru, și Duduleșu cu feșorii. Și iarășu dămă și întârimă lui pre a lui drepti robî Țăganî ce sântă lui danie de la Domniia Mă, pre anumea: Juca Judele, cu femeia și cu feșorii lui, și Tăraș cu femeia și cu feșorii loru, Ivanu cu femeia și cu feșorii loru, și Andreica cu femeia și cu feșorii loru, și Toaderu cu femeia și cu feșorii, și Soltanu cu femeia și cu feșorii și Podeșca cu femeia și cu feșorii, și Rătundulu cu femeia și cu feșorii, și Albulu cu femeia și cu feșorii, și Costantinu cu femeia și cu feșorii, și Hăria cu femeia și cu feșorii, și Lupulu cu femeia și cu feșorii, și Chilea cu femeia și cu feșorii, și Dracia cu femeia și cu feșorii loru, și Cozma cu femeia și cu feșorii loru, și Gligorii cu femeia și cu feșorii, și Simionu cu femeia și cu feșorii, și Mihailă cu femeia și cu feșorii loru, și Anghelă cu femeia și cu feșorii loru, și Zaharie cu femeia și cu feșorii loru, și Gliguța cu femeia și cu feșorii loru, și Gorghia cu femeia și cu feșorii loru, și Sava cu femeia și cu feșorii loru, și Ștefanu cu femeia și cu feșorii, și altu Ștefanu cu femeia și cu feșorii, și Vasilie, feșoru Lupulu, cu femeia și cu feșorii, și Toaderu Țița cu femeia și cu feșorii, și Ivanu cu femeia și cu feșorii, și Hilco cu femeia și cu feșorii, și Petre Șchiopulu cu femeia și cu feșorii, și Andrechie cu femeia și cu feșorii, și Barche cu femeia și cu feșorii, și Zaharie cu femeia și cu feșorii, și Gliga cu femeia și cu feșorii loru, și Ștesco cu femeia și cu feșorii, și Corosca cu femeia și cu feșorii, și Greculu cu femeia și cu feșorii, și Vasilie, cu femeia și cu feșorii, și Gajulu cu femeia și cu feșorii, și Chica cu femeia și cu feșorii. Pentru aceia, ca să fie dum. și de la noi drepti robî țăganî, lui și feșoriloră lui și nepoșiloră și strănepoșiloră lui, neclătiți nici odinioară, în veci. Iară spre ačasta iaste credința Domni Mele mai susă scrisă, Io Gașparu Voevoda, și credința boiariloră noștri: credința boiarinulu Nicoară Marele-Dvornicu de pământulu-de-susă [= Țara-de-sus], și credința boiarinulu Iamandi și a boiarinulu Costantinu Roșca, părcălabiei (*sic*) de Hotinu, și credința boiarinulu(—*sic*) părcălabii de Niamțu, și credința boiarinulu Gavrilu, părcălabii (*sic*) de Romanu, și credința boiarinulu Vasilie Șăpteliei Hatmanu și părcălabu Sučavschi, și credința boiarinulu Grigorie Țolpanu, Marelui-Șpătaru, și credința boiarinulu Petru Marelui-Paharnicu, și credința boiarinulu Lupulu Marelui-Vistiernicu, și credința boiarinulu Nicolachi Marelui-Postelnicu, și credința boiarinulu Simionu Gheoca Comisulu, și credința tuturoră boiariloră noștri moldovenești, mari și mici. Iară, după a noastră viață și Domniia, cine va fi Domnu denă fii noștri

saŭ dinŭ niamulŭ nostru, saŭ iarăşŭ pre cine Dumnezeuŭ va alege Domn a a fi înŭ pământulŭ nostru, alŭ Moldaviei, acela să nu străce a noastră danie şi întărirea, ce ca să dea lui şi să întăriască, pentru că săntŭ a lui drepte ocini şi danie şi cumpărături pre a săŭ dreptŭ şi ispitiŭ bani. Iară pentru mai mare tărie şi întărirea pentru aceste toate ce mai susŭ săntŭ scrisă, poroncit-amŭ credinčosului nostru şi cinstiŭ boiarinŭ Ionaşco Ghenghia Marelui-Logofătŭ să scrie şi a noastră pecate să leage cătră această adevărată cartea a noastră.

Tălcuit de Ioasafŭ Luca ieromonahŭ.

[Cantora hotărîturilorŭ oblăstii Basarabiei.]

No. 525. Copia aăasta posleduindu-să dinŭ cuvântŭ înŭ cuvântŭ cu tălmăcirea celui adivărat ispisocŭ, ci să află pe limba sârbască, s'aŭ găsit scoasă întocmai. Pentru aceia, pi temeulŭ jurnalului ci s'aŭ închietŭ no. 3 zili a aăeştiŭ lunŭ Avgustŭ, după jaloba dumisali collejschii secretarŭ Iancu Filodorŭ, vechilulŭ dumisali Catinechi Gani, să încredințază cu iscăliturile cuviinčoaşă şi puterea peceŭii împărăteşti, în Chişinăŭ, anulŭ 1827, luna Avgustŭ 3 zili. Ilinco Suručanŭ. Secretarŭ: Stăvilă. Stolnačalnicŭ Vasiliu.]

Actul însuş nu eră cunoscut, dar condica Delenilor, în posesiunea d-lui Grigorie Ghica-Deleni, are o altă formă, *fără Ţigani*, şi cu data de 12 Aprilie 7128, în care numele satelor sunt acestea: Tribisăuŭi, Dimideni, Măndăgăuŭi, Carlacău, Romancăuŭi, Marcovăŭ, Hinaia, Bozoviŭa, Răsteu, Costeşti, Ploscăreni, Avrămeni, Năvrăuŭi, Teŭcani, Băbuleşti, Şătrăcenii, Deleni, «cu cutul Ungurilor» numai, Ruşi, Bejenii, Prădenii, Mărculeşti, Nemŭteni, Cucuiăŭi, Ţigăneşti, Vădenii, Găoŭteni, Vlădenii, Curiacii, Andriuŭi, Şerbeşti, „*danie dela Bobeaşa doamna nemeşoaie*“, Cotujenii, Mănjeşti, Băltăteşti, Bozienii, Petia-Mică, Hânŭteşti, Horodnicenii, Tutova şi viea la Măndru (1).

În aceeaş carte despre Basarabia se vorbiă despre moşiile basarabene ale lui Bucioc, sau mai bine Băcioc, care trecuse apoi, prin foi de zestre, în neamul lui Iordachi Cantacuzino şi al lui Vasile Lupu, ca Andreuŭii, Găzenii dela Soroca, Carlacăul dela Hotin, Costeşti, heleşteul pe Ciuhur (2). De aici şi pornise averea în pământuria fraŭilor Băcioc: Costea şi Ilie, care-şi dădŭ fata după Vistierul Dimitrie Buhuş (3). Documentul nostru arată că el, Vornicul lui Gaşpar Vodă, mai aveă: Tribisăuŭii, Dimidenii, Mărdicăuŭii (Măndicăuŭii), Romancăuŭii, Hliuaia, Buşoviŭa, Răsteul la Nistru, Ploscurenii, Avramenii, Năvrăniŭii, Piscanii, Bă-

(1) Rezumat în *Studii şi doc.*, XI, p. 74, no. 112.

(2) Pp. 56—7.

(3) Ghibănescu, *l. c.*

buleştii,—mai toate în Basarabia, pe lângă Cucuieţii pe Răut, Vlădenii, Curiacul, Andreuţii, Țigăneştii, Vădenii, Bejenii, Pridenii, Mărculeştii, Nemţanii. Câte un sat se mai întâmpină doar în părţile Hârlăului, iar, în Neamţ, subţ «piatra Crăcăului», Şerbeştii, în parte danie domnească, Cotujenii, la cari se adaug Mărjeştii, Bălţăteştii, Bozienii şi unele posesiuni la Siretiu, între altele Petia-Mică, precum şi marele sat sucevean al Horodnicenilor şi Tulova pe Şomuzul-Mare. Se vede însă bine că temeiul averii lui în moşii eră în părţile de peste Prut şi că numai prin danii domneşti, prin cumpărături nouă ori poate şi prin zestre dela socru, Pătraşco Logofătul, se întinsese el şi în regiunea de Apus a Moldovei.

Prin legătura de familie cu acest Petraşcu, care e Şoldan—să se însemne că o fiică a lui se chiamă Tudosia ca şi Tudosca, fata lui Bâcioc şi Doamna lui Vasile Lupu — şi din care Movileştii făcură un sprijinitor al lor de pe la 1600 până la 1611 (1), se va fi ridicat tânărul fiu de răzeş basarabean care eră abiă Clucer în 1601 (2). Fiii lui Pătraşco, Dumitraşco şi Toader, nu ajunseră îndată la însemnătate, şi Gaşpar Vodă îi pomeniă fără titlu de dregătorie la 1620 (3). În 1626, Dumitraşcu eră abiă fost al doilea Stolnic (4) şi Vornic Mare abiă subţ Vasile Lupu (5). Ştim şi cine au fost soţii celorlalte fice ale Logofătului—de toate erau patru: Tudosca, pomenită mai sus, soţia lui Pisoschi, Candachia, soţia lui Bâcioc, Angheluşa sau Anghelina, a lui Constantin Stârcea pârălab, Tofana a lui Racoviţă Cehan—dar se pare că Bâcioc n'avu cumnaţi cari să-i stea în faţă când fu vorba de a se strânge la olaltă şi păstră ocinele şi cumpărăturile socrului, care, odată, pentru «patru cai buni, preţuiţi drept două sute galbeni ungureşti, şi bani una sută şi cincizeci galbeni ungureşti, daţi în trebuinţa ţerii», căpătase Broştenii pe Şomeuzul-Mare (6). Moşiile de zestre vor fi fost toate de partea muntelui, unde satul Şoldăneştii, unit cu Folticenii apoi, îi păstrează încă numele. Vornicia lui, în tovarăşie cu Nicoară, Nicoriţă, începe încă din 1618. Eră socotit ca un foarte bun ştiutor de slavoneşte, de sârbeşte (7). S'ar putea crede

(1) Ghibănescu, în *Uricariul* XVIII, pp. 269, 451.

(2) *Studii şi doc.*, XI, p. 274, no. 16.

(3) *Uricariul*, XVI, pp. 11—2. *Başoteştii* din *Archiva istorică* I¹: Gheorghe, Petraşcu, etc., sunt alţii, pe la 1630.

(4) *Studii şi doc.*, XI, p. 74, no. 115.

(5) *Ibid.*, p. 75, no. 116.

(6) *Uricariul*, XVI, l. c. Şi Petia-Mare fusese cumpărată de Pătraşco ca Vornic ori ca «ispravnic de Botuşeni» (*ibid.*, pp. 9—11).

(7) Miron Costin, p. 269.

chiar, judecând după nume (1), ca el să nu fie Român, ci Sârb, dintre elementele străine pe cari le răscoliseră războaiele lui Mihaiu Vi-teazul, aruncându-le la noi, unde se înrădăcinară. Deosebita simpatie și marea încredere a lui Gașpar față de dânsul s'ar explica astfel. Dar răzășia basarabeană a lui și a fratelui Ilie e de sigur o puternică, o hotărîtoare piedecă. De alminterea fratele «Ilea» eră și el Vornic pe la 1610 (2). Mai de mult încă Bucioc, Vornic al lui Radu Mihnea, fusese întrebuințat la negocieri cu Polonii (3), cu cari ajunse astfel să aibă legături personale strânse, cum se vede din scrisoarea-i, iscălită «Kostanty Byczek», către Toma Zamoyski (4).

În lipsa de cunoscuți și încă mai mult, de prieteni în țara asupra căreia ambiția sa de aventurier îl adusese a domni, Gașpar Vodă își puse toată încrederea în Bucioc. Nu numai că-l răsplăti pentru slujbe prin dăruirea de moșii domnești în legătură cu târgurile, cum se vede și din privilegiul nostru, dar el îi înălță toate rudele și, când Tudosca fiica favoritului luă în căsătorie pe boierul Lupu, care eră să fie Vasile Vodă, el îi dădă, după o datină pe care o constatăm și la alți Domni, moșia Grecii (5).

Vornicul Țerii-de-jos fu între sfătuitoarii răscoalei, care aduse lui Gașpar Vodă înfrângerea, ruina și moartea. Pe când alții se prefăcură însă din slugi umile în vicleni ucigași — Septelici și Goe, — el păstră până la sfârșit credința și pieri în curând de aceeaș moarte ca și Domnul său. Schender Pașa, care alergase pentru a potoli, după respingerea Polonilor, răscoala moldovenească, îl prinse prin trădare și-l puse în țăpă. Astfel se sfârși «Bucioc săracul, cela ce pururea sfătuiă pre Gașpar Vodă spre bine», «unul din cei mai însemnați boieri moldoveni cari ținuseră cu Gașpar Voevod» (6). Nu lăsa, după cât se pare (7), nici un fiu, și marea avere trecu la fete, Tu-

(1) Dar între acte oltene găsim: Bucioiu, Bociociu. V. Ghibănescu, *l. c.*, VI, tabla. Bucoci *ibid.*, IV, p. 94. Bocioc, răzeș, *ibid.*, pp. 62, 137. Un Marco Bucioc ori Bucioc, Bucio-cel, la sfârșitul veacului al XVII-lea în părțile Cărligăturii; *ibid.*, V, pp. 74, 78, 80, 82; cf. *ibid.*, IV, tabla.

(2) *Studii și doc.*, XI, p. 276, no. 22.

(3) *Studii și doc.*, IV, p. cxxxiv și nota 3.

(4) Hurmuzaki, *Supl.* II², pp. 465—6.

(5) *Studii și doc.*, III, p. 33, nota 1.

(6) Raport olandez, *ibid.*, IV, p. 182; Miron Costin, p. 273. Cf. Hurmuzaki, *l. c.*, p. 502; aceste *Anale*, XXI, p. 49: el ieă parte la ultimul Consiliu de Răsboiu.

(7) Dar în 1655 un Bucioc Stolnicul, cu numele de botez Miron, e trimes de Gheorghe Ștefan împotriva tâlharului Detinca; Miron Costin, p. 352. El trăește și după 1660. Stolniceasa lui; Ghibănescu, *l. c.*, III, p. 295, no. 165; pp. 297—8, n. 168. V. și *ibid.*, IV, tabla. Pare a fi acelaș cu Sulgerul (*ibid.*, IV, p. 165). Atunci și un Teodor Bucioc Comisul; *ibid.*, p. 325.

dosca lui Vasile; Alexandra lui Mălain Vistierul, Catrina lui Iordachi Cantacuzino (1). Ele duseră în trei familii deosebite moșiile lui Bâcioc, și prin ele s'a ridicat așa de sus puterea lui Iordachi Vistierul. «Bociocoaia», care părăsi moșiile, primindu-și zestrea înapoi, trăi încă mai multă vreme după strașnica moarte a soțului ei (2).

Altă serie de acte privesc moșia Mălcăuții dela Soroca. Iată însemnarea lor, după un «perilipsis» din a doua jumătate a veacului al XVIII-lea :

7149, Ocv. 20. Ună suretă de pe ună zapisă de moșia Mălcăuți, a lui Creč. cu fičorulă lui, ce vinde parte loră de moșia lui Toaderă părcălabă de Soroca, încredințată de Medelnicerulă Neculce, ispravnică de Soroca.

7247, Mart. 13. Ună zapisă a lui Vasili Burduja Post., ce dă daniia părții sali dină moșia Mălcăuți otă Soroca fină sali Safti, fiica căpitanului Ionă Izmană.

7247, Mart. 13. Ună suretă di pi acestă zapisă întocmai scosă, la veletă 1778, Avt. 20, încredințată de cățiva boeri ai Divanului.

1774, Avgustă 25. O mărturiia hotarnică a lui Ursachi Căpitană înă ce chipă au hotărătă moșia Mălcăuți di spre alți megieși, fiindă rânduită de ispravnici de Soroca.

1776, Iuni 9. Ună răvașă a Radului Bogdană, ce scriia căpitanului Ștefană Pisoțchi, triimețindu-i niște scrisori de moșia Mălcăuți, cumă și pentru venitulă părții de moșia a căpitanului Ștefană Pisoțchi.

1776, Iuni 9. Ună suretă di pi acestă răvașă iantocmai, scosă la veletă 1778, Avgustă 19, încredințată de cățiva boeri ai Divanului.

1778, Dechemvrie 12. Ună răvașă a Radului Bogdan, ce scriia căpitanului Ștefană Pisoțchi pentru venitulă a o a patra parte dină moșia Mălcăuți, ună bătrănă a Isăcescului.

1778, Dechv. 12. Ună răvașă a lui Iordache Sava, Vasili Opre și Mihaili Hăbășescu, ce scriia căpitanului Ștefană Pisoțchi cum că, la a patra parte a dums. ce are înă moșia Mălcăuți, iaă nu se amestecă, ce la Radulă Bogdană s'au dată pe totă anulă venitulă ce s'au căzută pe parte căpitanului Ștefan Pisoțchi, zicândă că elă este vechilulă căpitanului Ștefan Pisoțchi.

1779, Maiă 7. O mărturiia a răzășiloră otă Mălcăuți, ce mărturisescă pentru o a patra parti dină moșia Mălcăuți, că este a Isăceștiloră și au stăpănit-o cu pace dină moș, dină strămoși totă niamulă Isăceștiloră, și iaă nu se atingu de acă parti, încredințată de Medčr. Neculce, ispravnică.

(1) *Studii și doc.*, V, p. 570; XI, p. 76, no. 116. Catastihul de moșii al Tudoscăi se infățișă încă la 1662; *ibid.*, p. 76, no. 120. Cf. și vol. III, p. 33, nota 1.

(2) *Ibid.*, V, p. 10, no. 46.

1779, Iuli 18. Ună hrisevă a Mării Sali Costandinu Dimitrii Moruză Vvodă, ce întărești boeriului Mării Sali lui Ștefanu Pisoțchi Velu Căpitanu a sa driaptă moșia, a patra parte din moșia Malcăuți otu Soroca.

1793, Dechv. 26. O spiță a niamului încredințată de Costandinu Căpitanu.

1794, Maiu 17. O carte gospodă a Mării Sali Mihailu Costandinu Suțulu Voevodă, ce rânduește pe Banulu Costandinu Vărnăv ispravnicu la Soroca, pe — (*sic*) Vornicu de Poartă, să margă la satulu Malcăuți să aliagă parte căpitanului Gheorghe Soroceanu, a căpităneșei Aniței Pisoschi și a Smarandei Tălpoai dintr'astă moșie.

1795, Maiu 3. O carti a dumisale Spatarulu Manolachi Dimachi i a dumisale Pah. — (*sic*), ispravnicu de Soroca, ce dă la mâna lui Toaderu, vechilu căpităneșei Aniței Pisoțchi, volnicindu-lu a stăpâni a patra parti din moșia Malcăuți și a strânge totu venitul după ponturi, atât pe anul acesta, cât și pe anii trecuți, din vreme răzmiriții și până acum.

1796, Fev. 22. O carte a Divanulu de gudecata ce au avutu căpităneasa Anița Pisoțchi prin vechilulu său, ispravniculu Iftimi Bosuiocu, cu Ioniți Oatulă, ginerile Paraschivii Tălpoai, și s'au dat dreptate căpităneșei ca să-și stăpânească acă a patra parti din moșia Malcăuți, întocmai după scrisorile ce are, și venitul ce va fi luat Ioniți Oatu de pe această parte a iai să ilu de înapoi.

1796, Maiu 23. O carti gospodă a Mării Sali Alecsandru Ioanu Calimahă Voevodă, ce scriia dum. ispravnicu de Soroca, ca, de nu voru pută merge unul din dumnealor, să rânduiască din mazili acelu Ținut, care voru socoti oameni vrednici și cu știința, să hotărască moșia Malcăuți, deosăbindu și a patra parte dintr'astă moșia, parte căpităneșei Aniței Pisoțchi, care să o și stăpască cu patru hotară, atât înpreșur toată moșia, cum și parte căpităneșei pe unde s'a vini.

1796, Iuni 17. O hartă de stare loculu închipuitoare, cu diosăbire a fiștecării părți, în somă de stănjăni arătată, iscălită de Ștefanu Datcovic (*sic*), căpitanu, rânduitulu de ispravnicie hotarnicu.

1796, Iuni 17. O hotarnică, tijă a lui, Ștefanu Datcovic (*sic*), precum au hotărăt moșia Malcăuți, înpreșur stălpindu-o și cu petre hotară, și au deosăbitu și a patra parte a căpităneșei Aniței Pisoțchi, i a cerolalți (*sic*) răzăși, a fiștecăruia, cu petre hotară, în care sint iscăliți toți răzăși i alții, și încredințată de dumnealu Vorniculă Aleco Enculeo, ispravnicu.

15 » » Facă adică cincisprizăci scrisori....

Mihalachi Pisoțchi; 807, Iuni 24.

[Ahaus.]

1813, Fev. 26. O țidulă de la Vornicie de aprozi cătră telalbaş[a] ca să vândă de istovă.

1813, Iuni 28. Ună zapisă de la Mihalachi Pisoțchi, prină care cu mezat aă vândută de istovă Pah. Tod[o]rachi Čure a patra parte de Mălcăuți înă 6.500 lei.

1813. O scrisoare de la dum. Cam. Todorachi Čure, prină care dă de veci surorii sale Căsandrii acă a 4 parte de Mălcăuți, dăndu-i și 2.000 lei băni, pentru parte ce avă să tragă dină moșiile otu Ținută Hotinului.

1816, Dechv. 21. Zapisulă Căminarului Tudurachi Čure, ci să faci schimbu parte de Mălcăuți cu acă dină Medveja a Talpeștiloră.

Toader, pârcălab de Soroca, dela care pleacă stăpânirea moșiei, nu e un necunoscut. Am păstrat și o scrisoare dela dănsul, tocmai din vremea catastrofei lui Gaspar Gratiani și a pieirii lui Bucioc, scrisoare prin care, din Soroca, la 23 Decemvrie 1620, el serie starostelui de Szagorod, în limba acestuia, pentru a se plânge de prădăciuni polone pe pământul Moldovei (1).

(1) Hurmuzaki, *Supl.* II³, pp. 489—90. Firește trebuie cetit: Todor, nu *Todoi*.— El n'are a face cu Toader Ungureanul de subț Gheorghe Ștefan; *Studii și doc.*, IV, pp. 50, 111—2.

